

EMAKUMEAK KAZETARITZAN

Erredaktore bai, zuzendari ez

Gizarte matxista baten ondorio ez bada, nola ulertu EHUko Kazetaritza fakultatean azkeneko hamarkadan lizentziatu direnen %67 emakumeak izan arren –kalifikazio onenen %83 emakumeak izan arren–, EAEko erredakzioetan eta hedabideetako zuzendaritza taldeetan oro har gehiengoa gizonetzkoak izatea?

| MARIJO DEOGRACIAS |

“BAINA ZE MANIA daukazuen emakumeek! Autokritika egin beharreen, edo akaso lanpostu horretarako nahikoa ez zaretela pentsatu beharreen, matxismoagatik dela uste duzue!”. Kazetari zenean nagusiarengandik jasotako hitz horiek eraman zuten Diana Rivero datuak begiratzera: “Zerbait aldarrikatzen duzunean, datuetan oinarritu ezean, beti dagoelako norbait prest kontrakoa argudiatzeko”. Eta datuak argiak dira: Estudio General de Medios (EGM) Espainiako Estatuko neurgailuaren arabera, EAEko hedabideetan zuzendaritza-kideen %76,9 gizonetzkoak dira, erdi mailako postuetan %67,4 gizonetzkoak dira eta erredakzioetan %62,7. *Emakume kazetarien egoera profesionala EAEko komunikabide nagusietan* tesian bildu ditu datuok Diana Rivero EHUko Kazetaritza II Departamentuko irakasleak.

Emakumeak eta Hedabideak jardunaldietan aurkeztu zuen tesia duela gutxi, eta azaldu zuenez, telebista da gizon eta emakumeen kopururik parekideena duena, baina horren atzean ere badago bestelako arrazoirik: “Irudia tartean denean, emakumeengana gehiagotan jotzen da”. Ondorio hori atera du Riverok, bere ikerketan egin zituen hiru eztabaida taldeetatik. “Beste kontu bat litzateke zer eskatzen zaien telebistan ari diren emakume kazetari horiei, hau da, eurez ematen den irudia zein den, protagonista gisa agertzen diren, ala laguntzaile gisa. Datua da *fifty-fifty* gaudela eta, profesionalek eurek aitortu zidatenez, irudia dagoen lekuetan emakumeek hobeto funtzionatzen dutelako izaten dela”.

Hedabideak barrutik

Tesian aztertutako hedabideak EGM-n agertzen direnak dira. Hala, 16 komunikabide

Telebista da gizon eta emakumeen kopururik parekideena duena, baina horren atzean ere badago bestelako arrazoirik: “Irudia tartean denean, emakumeengana gehiagotan jotzen da”, dio Diana Riverok.

aztertu ditu Riverok: *El Correo* (Bizkaia eta Arabako delegazioak), *Deia*, *El Diario Vasco*, *Gara*, *Berria*, *El País* (País Vasco edizioa), *El Mundo* (País Vasco edizioa), Punto Radio (delegazioa), Cadena SER País Vasco, COPE (delegazioa), Onda Cero (delegazioa), Radio Gorbea, Tele5 (delegazioa), A3 (delegazioa) eta RTVE (delegazioa). Jasotako datuen arabera, erredakzioan ari diren kazetarien %62,7 gizonak dira eta emakumeak berriz, %37,3. Tartea gehiago zabaltzen da zuzendaritzak begiratzuz gero: %76,9 gizonak eta %23,1 emakumeak.

ARGIA, Euskalerrria Irratia, 11 Telebista, Goiena taldea eta Anboto astekariak denden artean ematen duten emakumeen batez bestekoa altuagoa da tesiko datuena baino. Irudian, Euskalerrria Irratiko langile emakumezkoak: eserita, ezker-eskuin, Amaia Lasa teknikaria eta Maialen Huarte kazetaria; zutik, Reyes Ilintxeta kazetaria eta Sarah Ripodas gerentea; eta argazkia egiten, Oihane Arangoa kazetaria.

Argazkia osatze aldera, euskaraz ari diren beste hainbat hedabidetan egoera errepikatzen al den jakin nahi izan dugu. ARGIA, Euskalerrria Irratia, 11 Telebista, Goiena taldea eta Anboto astekariko datuak eskatu ditugu. Hauetan ere, ardura dutenen artean gizonezkoak gehiago dira: zuzendaritza taldeetan %58,3 dira gizonak. Erredakzioetan egoera bestelakoa da. Kasu honetan, badago, baina, alde nabarmen bat Rivero irakaslearen tesian jasotako datuekin konparatuta: erredakzioen feminizazioa ematen da euskaraz ari diren hedabide horietan: %62,4 dira emakumeak. Goienako (%64), 11 Telebistako (%55,5), Euskalerrria Irratiko (%57,1) eta Anbotoko (%83,3) erredakzioetan emakumeak dira nagusi. Aldiz, bost hedabide horietatik emakume bakarra da zuzendaria: Durangaldeko Anboto astekarian. Ikusten denez, beraz, argazkia errepikatu egiten da, hedabide handi nahiz txikietan: *El País*, *El Mundo*, *La Vanguardia*, *El Periódico de Catalunya* eta *La Razón* egunkarietako erabakiguneetan %14 baino ez dira emakumeak eta zuzendaririk batere ez, ezta gurean argitaratzen direnetan ere.

Emakumeen presentzia medio publikoetan
Hedabide publikoen kasuan, legeak dio parekidetasunaren alde lan egin behar dutela.

Erredakzioan ari diren kazetarien %62,7 gizonak dira eta %37,3 emakumeak. Tarte gehiago zabaltzen da zuzendaritzak begiratzuz gero: %76,9 gizonak eta %23,1 emakumeak

Zehazki, Emakumeen eta Gizonen berdintasunerako 4/2005 Legearen 26. artikulua hitzetan, “gizarte-komunikabideek emakumeen parte-hartze aktiboa eta sexu bien presentzia orekatua eta irudi anitza bermatu behar dute, edertasun-kanonetatik eta sexu bakoitzak bizitzako arloetan betetzen dituen eginkizunei buruzko estereotipo sexistetatik aparte”. Baina, beste hainbatetan bezala, kasu honetan ere ez da legea betetzen. Datuek diotenez, emakumeen presentzia ez da inondik inora proportzionala. Aztiker ikerketa soziologikoen zentroak egindako txostenaren arabera (2010), EiTbko albistegietan agertu ziren protagonisten %75 gizonezkoak ziren; kirol gaitan (%91), politikan (%73) eta ekonomia albisteetan (%69) eurak izan ziren aktore nagusi; emakumeak protagonista izan ziren gertuko albisteetan (%35), kulturean (%29,7) eta gizarte gaitan (%25,5). Hala ere, Berdintasun

legea edukiez ari da, eta ez hedabide publikoetan lan egiten duten profesionalak. Langile-riaren eskemari buruzko adibide bat jartzearren, Euskal Irrati Telebistaren Administrazio Kontseiluaren osakerari erreparatuta, 19 kideetatik 5 baino ez dira emakumeak.

Riverok aitortu duenez, kazetaritzan ere, beste lan arlo guztietan bezalatsu gertatzen da: aginte-lekuetan gizonak dira nagusi, eta okerrena da postuz igotzeko aukerak ere

askoz murriztagoak direla. Zergatik? “Kargudunen edo alboko izendapenak egiterako orduan gertukoengana jotzeko ohitura nagusitzen delako kazetaritzaren kasuan. Eta nortzuk dira gertukoak? Bada, lan eremutik kanpo erakitzen diren harremanetatik datozenak. Eta eremu horietan ez dira egoten emakumeak”,

dio Riverok, jakinda hori ere ez dela kazetarien eskusiba. Hau da, “emakumeak ez dira eremu horietan egoten, behin lana amaituta kontziliazioaren esparrua datorrelako, eta horrek, oraindik ere portzentaje handi batean, emakumeen egitekoa izaten segitzen du”.

Ikasleek ez dute pertzepzio hori

Belaunaldi gazteagoekin batera egoera aldatzen joango zen esperantzaz aritu zen ikerketa egiten unibertsitateko irakaslea. “Baina, zoritxarrez, ereduak errepikatu egiten dira.

“Ikasleek ez dute egoera horrela ikusten. Esparru akademikoan ikasleak esfortzuaren arabera saria jasotzen du eta ekuazio horretan ez da existitzen bakoitzaren generoa aldagai gisa”

Diana Rivero, tesiaren egilea

Erredakzio zaharretako molde berberak islatzen dira erredakzio digitaletan ere: agintzen dutenak gizonetzkoak dira. Eta eskatzen dena ez dira pribilegioak, baizik ez diskriminaztea”. Halaxe esan zien EHUko kazetaritza fakultateko ikasleei, aipatu jardunaldietan. “Ezagutzaren ateak ireki direnean, erruz sartu gara emakumeak unibertsitatera, are gehiago kazetaritza fakultateetan, baina lan mundurako jauzia ez da proportzio berean gertatzen, kristalezko sabai ditzosozkoak ere hortxe segitzen du. Erredakziora heldu arren, saileko arduradun izatera edo zuzendaritzetara iristen direnak gutxienak dira”. Riverok gaineratu duenez, ikasleekin gaiaz mintzatzen denean, “zertaz ari naizen galdetzen didate. Ez dute egoera horrela ikusten, medioetan, plaza publikoan, ez dagoelako eztabaida hori. Esparru akademikoan ikasleak esfortzuaren arabera saria jasotzen du eta ekuazio horretan ez da existitzen bakoitzaren generoa aldagai gisa”.

Baina egia zera da, EHU 1999-2009 urteen artean, kazetaritza lizentziatutakoen %67 emakumezkoak diren arren, portzentaje horiek alderantzikatu egiten direla lan munduan: “Erredakzioetan %67 dira gizonetzkoak eta zuzendaritza taldeetan esan daiteke emakumeen presentzia anekdotikoa dela”. Irakaslearen ustez, “emakumeok zigortu egiten gaituzte eta aukerak lapurtzen dizkigute, lanpostu hori betetzeko formakuntza badugun

Diana Rivero, *Emakume kazetarien egoera profesionala EAEko komunikabide nagusietan tesiaren egilea.*

arren. Atentzioa deitzen dit gaur egun ere kondenuatuak izaten segitzea emakume jaio-tzeagatik”. Datuetan oinarritzen du argudioa: EHUko kazetaritza fakultatean lizentziatu direnen artean 15 kalifikaziorik onenak dituzten ikasleen %73 emakumeak dira (1999-2009 urteen artean aztertutako 150 ikasleren artean).

Kontuak kontu, Riverok mezu baikorra helarazi nahi du: “Ez dut uste utopikoa denik aldaketan pentsatzea; are gehiago, kuota orekatuak egongo balira diskriminazio positiborik ez litzateke behar izango eta horrek zerikusi zuzena dauka profesional bakoitzaren merituen aintzat hartzearekin; hau da, kapital humanoaren lehenestarekin”. ■

lagunekin euskaraz

interneten ere bai!

gure artean euskaraz

mobiletik euskaraz

Noranahi zoazela. Nonahi zaudela. Zure jendearekin. Zure iritzia adierazi nahi duzunean, zeure erara. Euskara zure bizimoduaren osagaia da. Berezkoa duzu. Zu eta zure lagunen artean, zure giroan, **gozatu euskaraz.**

BFA DFB
Bizkaiko Foru Aldundia
Diputación Foral de Bizkaia